

Vantaan ratikan allianssin osatilausmalli ja ensimmäisen osatilauspaketin hyväksyminen / HW

VD/380/02.08.00.00/2024

HW/HL

Vantaan ratikan suunnittelija – ja rakentajakumppanien hankinnasta päätettiin Kaupunkitilalautakunnassa 4.9.2024. Allianssien kehitysvaiheessa on päädytty esittämään osatilausmallia, jossa allianssin toteutusvaihe voidaan tilata useammassa kokonaisuudessa. Ensimmäinen osatilaus muodostaa n. 45 % raitiotiehankkeen laajuudesta sisältäen hankkeen aikataulun kannalta kaikkien kriittisimmät osuudet. Jäljelle jäävillä osuuksilla voidaan jatkaa kehitysvaihetta hankkeen tavoitteiden ja toteutusratkaisuiden kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Ensimmäisen toteutusvaiheen tavoitekustannusarviot ovat yhteensä 354 milj. euroa (alv 0 %), josta Vantaan osuus on n. 319 milj.euroa, HSY:n osuus n. 31 milj.euroa ja operaattoreiden 4 milj.euroa.

Kaupunkitilalautakunta on päättänyt 20.3.2024 § 21 merkitä tiedoksi allianssikilpailutuksen periaatteet. Kaupunkitilalautakunta päätti 4.9.2024 §17 ja § 18 valita sekä länsiosan allianssin että itäosan allianssin suunnittelija- ja rakentajakumppanit. Lautakunnan hankintapäätöksen mukaan hanke toteutetaan hyväksytyjen hankesuunnitelmien enimmäishinnan puitteissa. Hankintapäätöksen jälkeen alkavan allianssien kehitysvaiheen (KAS) arvioidaan kestävän n. 10 kuukautta, jonka jälkeen kesällä 2025 tavoitteena on tehdä allianssien yhteinen päätös toteutusvaiheeseen siirtymisestä.

Allianssien kehitysvaiheet käynnistettiin MAL-sopimuksen rahoituksen varmistuttua lokakuussa 2024. Allianssin kehitysvaiheessa tilaajat, suunnittelijat ja rakentajat kehittivät yhteistyössä kaupungin aiemmin teettämiä suunnitelmia rakennussuunnitelmiksi, ja valmistautuivat raitiotien rakentamiseen toteutusvaiheessa. Tärkeä osa kehitysvaihetta on hankkeen yhteisen tavoitekustannuksen määrittäminen toteutusvaiheen (TAS) sopimusta varten. Kehitysvaiheen kuluessa kesällä 2025 päätettiin toteuttaa ns. valmistelevia töitä mm. Tikkurilan ratapihalla, koska allianssit yhdessä katsoivat valmistelevien töiden edistävän hankkeen toteutusta aikataulussaan hyödyntäen sovittuja ratakatkoja.

Kehitysvaiheen yhteydessä allianssi on tarkastanut alkuperäiseen hankesuunnitelmaan perustuvan kustannusarvion. Tilaajat ja allianssikumppanit ovat yhdessä todenneet, että hankesuunnitelman mukaisia ratkaisuja ei ole mahdollista toteuttaa alkuperäisessä budjetissa. Tämä johtuu pääosin siitä, että hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen infra-alan yleinen kustannustaso sekä materiaalien että työn osalta on jatkanut nousuaan. Lisäksi allianssin kehitysvaiheessa on tarkennettu hankkeen tavoitteita ja suuren hankkeen mukanaan tuomia vaatimuksia Vantaan kaupunkikehitykselle. Tämän takia hankesuunnitelman laajuuteen, sisältöön ja investointikustannuksiin on päädytty esittämään tuntuja muutoksia, jotka vaikuttavat mm. ratikkakaupungin kehittämiseen ja kaupungin talouteen. Hankesuunnitelman tarkistettu kokonaiskustannusarvio on noin 750 milj. euroa sisältäen myös Helsingin kaupungin ja HSY:n osuudet. Hankesuunnitelman tarkistus hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 10.11.2025 §3 ja kaupunginvaltuusto käsittelee sen hyväksymistä kokouksessaan 17.11.2025.

Hankintapäätöksissä 4.9.2024 valtuutettiin kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja neuvottelemaan ja allekirjoittamaan toteutusvaiheen sopimukset, mikäli kehitysvaiheen jälkeen kaikki allianssikumppanit päättävät yhdessä edetä toteutusvaiheeseen. Kaupunkitilalautakunnan hankintapäätöksen taustalla ollut vuonna 2023 hyväksytyn hankesuunnitelman mukaisen enimmäishinta

tulee nousemaan, mikäli kaupunginhallitus ja valtuusto hyväksyvät hankesuunnitelman tarkistuksen syksyllä 2025. Toisaalta kesän 2025 aikana allianssin johtoryhmä ja tilaaja johtoryhmä ovat päätyneet esittämään ns. osatilausmallin käyttöönottoa mm. hankkeen kokonaisaikataulun ja riskien hallinnan vuoksi. Osa katukohtaisista suunnitelmista on saatu riittävän kehitettyä pitkälle kehitysvaiheen aikaan ja niissä ei katsota olevan enää lisäkehittävää eli ne ovat toteutettavissa sellaisenaan. Toisaalta hankkeella on katsottu tilaajille parhaaksi siirtää toteutusvaiheen aloitusta niiden kohteiden osalta, joiden kehityspotentiaalia saadaan edelleen hyödynnettyä tavoitekustannuksen määrittelyssä. Todettakoon lisäksi, että eräiden kriittisten työvaiheiden aloittaminen sulan maan aikana vähentää merkittävästi toteutuskustannuksia ja lyhentää läpimenoaikaa. Vastaavaa osatilausmallia on hyödynnetty menestyksellisesti mm. Laakson yhteissairaalan allianssihankkeessa (LYS), Kalasatamasta Pasilaan -allianssihankkeella (KaPa) sekä Helsingin Infraohjelma -allianssissa.

Osatilausmallilla tarkoitetaan sitä, että allianssien toteutuslaajuus ja tavoitekustannus tullaan hyväksymään ja asettamaan vaiheittain. Hankkeen laajuus tilataan osatilauksin ja toteutusvaiheen (TAS) sopimusaineistoja täydennetään osatilauspakettien myötä. Osatilausmenetelmän taustalla on suunnitteluratkaisuiden optimointi kustannuksen osalta, hankkeen riskien pienentäminen sekä kokonaisaikataulun turvaaminen. Osatilattavien kohteiden aikatauluttamiseen vaikuttavat suunnittelun valmiusaste ja kriittiset rakentamisen aloituskohteet sekä hankkeen kokonaisaikataulun läpivienti halutussa ajassa.

Ensimmäiseen osatilauksen laajuus on n. 45 % koko tarkistetun hankesuunnitelman mukaisen allianssihankkeen kokonaisuudesta. Em. laajuuteen kuuluvat osuudet:

- Kyytitie välillä Jokiniemenkatu - Pitkäsentie
- Länsimäentie välillä Fazerintie – Länsimäen koirapuisto
- Tikkurilanraition tunneli
- Tikkurilantie välillä Päivänkakkarakantie – Kielotie
- Muuranraitio, Plootukatu, Tikkurilantien risteysalue, Toinen Savu ja Muuranaukio

Ensimmäisen osatilauksen toteutusvaihe sisältää seuraavat alueisiin liittyvät tehtävät:

- Pohjarakentamisen, katu- ja kunnallistekniset työt, sillat ja taitorakenteet, HSY:n vesihuoltotyöt, muiden operaattoreiden uudet rakenteet sekä raitiotieradan päällysrakenteen sekä niihin liittyvät työmaan yhteis- ja käyttökustannukset
- Suunnittelun
- Osakokonaisuuden oman osuuden allianssin riskivaruudesta
- Palveluntuottajan palkkiot

Ensimmäinen toteutusvaihe ei sisällä sähköradan ja -järjestelmien suunnittelua tai rakentamista, jotka tullaan sisällyttämään toisen osatilauksen toteutusvaiheeseen tämänhetkisen käsityksen mukaisesti.

Ensimmäisessä osatilauksessa otetaan huomioon hankkeen toteutus yhtenäiseksi raitiotiejärjestelmäksi ja katu- ja kunnallistekniseksi kokonaisuudeksi sekä tulevien osatilausten yhteensovitusarpeet. Toimiva raitiotiejärjestelmä edellyttää täydellisen laajuuden toteuttamista Ilmailumuseon väliaikaiselta päätepysäkiltä Mellunmäen metroasemalle. Viimeisen osatilauksen myötä hankkeen laajuus ja tavoitekustannus täydentyy yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka lopputulemana on allianssin kokonaislaajuus.

Ensimmäisen toteutusvaiheen tavoitekustannusarviot ovat Länsiallianssin osalta 250 milj. euroa ja Itäallianssin osalta 104 milj. euroa, yhteensä 354 milj. euroa (alv 0 %). Vantaan osuus on em. 354 milj.

euron kokonaisuudesta on n. 319 milj.euroa, HSY:n osuus n. 31 milj.euroa ja operaattoreiden 4 milj.euroa. Helsingin puoleinen osuus ei sisälly lainkaan ensimmäisen osatoteutuksen laajuuteen.

Osatilausmalliin siirtymisen ehdoton edellytys on, että kaikilla osapuolilla (tilaajat, rakentajat ja suunnittelijat) on tietoon perustuva yhteinen luottamus ja tahtotila koko hankkeen tavoitekustannuksen saavuttamiselle. Osatilausmalli sisältää aina toteutuneiden kustannusten- ja riskien hallintamekanismin, jonka avulla kustannuskertymää ja -ennustetta seurataan aktiivisesti ja tarvittaessa tehdään korjaavia toimenpiteitä eri osatilauspaketteihin. On myös otettava huomioon, että kaikki tähän mennessä toteutuneet raitiotieallianssit ovat alittaneet tavoitekustannuksensa n. 5–10 %, mikä avaa hankkeelle taloudellisia mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Hankintalain 136 §:n mukaan hankintasopimukseen voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen. Hankintasopimuksen yleinen luonne innovatiivisena hankintana ja sopimusjärjestelynä ei muuttune siinä, vaikka sopimus toteutuisikin rytmillisesti ja aikataulullisesti eri lailla kuin tarjouspyyntövaiheessa oli vielä ajateltu.

Lisäedellytyksenä sopimusmuutokseen on se, että muutoksen arvo ei saa olla enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen sopimuksen arvosta. Hanksuunnitelman tarkistuksen aiheuttama laajuusmuutos on alle 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta. Osatilausmallissa sinänsä laajuus ei muutu, vaan kyse on ainoastaan sopimuksen toteutuksen rytmittämisestä ja aikataulutuksesta. Näin ollen em. lisäedellytys ei estä esitettyä sopimusmuutosta.

Sovelletut oikeusohjeet: Hankintalaki, Vantaan kaupungin hankintaohjeet sekä Vantaan kaupungin hallintosääntö.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 14 luvun 4 §:n mukaan kaupunkitilalautakunta tehtäväalueellaan päättää palveluhankinnoista yli 1 miljoonaa euroa maksavien hankkeiden osalta ja urakalla teettämisestä yli 2 miljoonaa euroa maksavien hankkeiden osalta.

Kaupunkitilalautakunta 19.11.2025 § 19

Kaupungininsinöörin esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään ensimmäisen osatilauspaketin toteutusvaiheen sopimus,
- b) valtuuttaa Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään seuraavien osatilauspakettien toteutusvaiheen sopimukset, mikäli ko. paketin kehitysvaiheen jälkeen kaikki allianssikumppanit päättävät yhdessä edetä toteutusvaiheeseen ja koko hankkeen tavoitekustannuksen toteutuminen on varmistettu, ja
- c) todeta, että allianssien toteutusvaiheiden sopimukset voidaan allekirjoittaa vasta sitten, kun kaupunginvaltuusto on päättänyt hyväksyä hankesuunnitelman tarkistuksen.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupungininsinööri muutti asiakohdan otsikon kuulumaan seuraavasti (muutokset kursivilla): *”Vantaan ratikan allianssin osatilausmalli ja ensimmäisen osatilauspaketin hyväksyminen”*.

Asian käsittelyn aika kaupungininsinööri muutti esityksensä kuulumaan seuraavasti:
Päätetään valtuuttaa Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään ensimmäisen osatilauspaketin toteutusvaiheen sopimus.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu kaupungininsinöörin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Kadut ja puistot

Muutoksenhakuohje: 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)